

V sredo in saboto

izhaja in velja:

Za celo leto	6 for. 20 kr.
pol leta	3 " 20 "
četrt leta	1 " 70 "

Po pošti:

Za celo leto	7 for. 50 kr.
pol leta	3 " 80 "
četrt leta	2 " — "

SLOVENEK.

Oznanila.

Za navadno dvestopno versto se plačuje: 5 kr., ktera se enkrat, 8 kr., ktera se dvakrat, 10 kr., ktera se trikrat natiskuje; večje pismenke plačujejo po prostoru. Za v-ak list mora biti kolek (štempelj) za 30 kr.

Rokopisi se ne vračajo.

„Živi, živi duh slovenski, bodi živ na veke!“

Nar. posem.

Št. 55.

V Celovcu v saboto 22. julija 1865.

Tečaj I.

Slavjanska sloga in vzajemnost.

I.

Blizo tisoč let je že, kar je živel Svato-pluk, mogočen slavenski kralj velike Morave. Na smertni postelji je poklical svoje sinove, jim je kar bodi naročil, vzel zadnjič snopič zvezanih paličic in ga podal vsakemu izmed svojih sinov, naj poskusi snopič po sredi prelomiti. Vsi so poredoma poskušali, pa v snopič zvezanih paličic nikdo ni mogel prelomiti. Zdaj pa je Svato-pluk paličice po samem iz snopiča jemal in vsako posebej lahko prelomil. Potlej pa je rekel: Vidite, ljubi moji sinovi! v snopič zvezanih paličic nikdo ni mogel prelomiti, vsako posebej pa lahko. Ravno taka je tudi z vami; dokler bodete složni, v ljubezni lepo zvezani in zjedineni, vas nikdo ne bode premagal; ako se pa razdelite, joj in gorje vam! oslabei bote, nasprotniki in sovražniki vaši pa bodo močnejši od vas in premagali vas bodo. — Ta pravica je stara in vsakemu znana, — pa tudi to je staro in vsakemu znano, da Slavjani niso se tega nauka deržali, da so bili nesložni in razdeljeni in da so v različnih časih in po raznih krajih naizrečeno terpeli, — ker med njimi ni bilo sloge, edinosti in vzajemnosti. Tudi pri Slavjanih se je potejala stara resnica: „Po slogi rastejo male stvari, nesloga vse pokvari.“ — Po smrti kralja Svato-pluka so se sini njegovi razdelili in bili nesložni, sovražniki so nad nje planili, po samem jih premagali in mogočno njih kraljestvo Nemci in Madjari raztergali in razdelili.

Blizo o tistem času so Slovenci s Karlom Velikim vojsko imeli, pa junaško se branili; trikrat jih je premagal, pa trikrat so skočili spet na noge, ali zadnjič jih je nasprotnik vendar premagal in v svoj jarm posilil. Kaj je bilo te nesreče krivo? Nič drugega kakor to, da so Slovenci sami stali

in niso bili z drugimi slavenskimi plemeni združeni. Slovencev s Hervati in Serblji zjedinenih bi sovražnik gotovo premagal ne bil.

Hervatje so se Frankom moško ustavili pod svojim vojvodom Ljudevitom, — pa se niso mogli ubraniti, zakaj da ne? Zato ker niso bili z drugimi Slavjani zjedineni. S Slovenci in Serblji zvezani bi lahko bili premagali.

Serblji, pravi junaci na glasu, so se slavno veliko let s Turkom vojskovali, zadnjič jih je pa grozovitni sovražnik vendar podjal v nesrečni bitki na kosovem polju 15. junija l. 1389, in je vso serbsko vojsko pobil in razkadil, tedajnega serbskega kneza Lazarja z mnogimi serbskimi vojvodi umoril, serbsko cesarovino pokončal in ubogi narod spravil pod okrutni svoj jarm. Od kod ta nesreča? — Edino od tod, da so se Serblji le sami branili, in da niso bili z ostalimi slavjanskimi plemeni združeni. —

Cehovi, slaven in mogočen narod, so se z Nemci junaško vojskovali, pa razdruženi in ločeni od drugih Slavjanov so bili pre-slabi, nasprotnik jih je na Belej gori leta 1620 posekal in pomandral. — Kervavih solz bi človek pretakal, ako premišljuje, koliko nesreč so preterpeli junaški Polaci samo zategadelj, ker nočejo Slavjanov spoznati za svoje brate in se prijeti prave slavjanske politike. — Zakaj da mi avstrijski Slavjani še naše dni tako malo opravimo, tako malo veljamo? Leta 1848 se je poderla na kupe stara Avstrija, stavila pa se je nova, ustavna in svobodna Avstrija, in Slavjani so za to novo Avstrijo stali kot trdna skala, prelivali so seurkoma svojo kerv, — drugi narodi so jo zapustili, izdajali in razdirali, — in kaj se zgodi? V tej novi Avstriji se je na Slavjane malo gledalo, unim narodom se je vse po volji in sreči godilo in delalo, — zakaj da? Slavjani nismo delali in se poganjali složno in vzajemno. Leta 1860 je presvitli naš cesar spet na

svitlo dal svojo oktobersko diplomu gotovo le v tem namenu in s to voljo, da se vsem narodom pravica godi in da v novi Avstriji kraljuje ravnopravnost vseh narodov. Pa kako se je izpeljala ta prežlahтна volja in ta pravični namen presvitlega našega cesarja? Tako se je Avstrija osnovala in ustavna vlada napravila, da so ostali Slavjani avstrijski stari hlapeci drugih narodov in stare srote, katerim se kratijo najsvetejše pravice. Zakaj da pa? Slavjani niso bili združeni in niso se deržali ene in iste misli in poti. Hervatje, Serblji in Slovaki niso prišli v državni zbor, — Čehi, Poljaci, Rusini, Slovenci so sicer sedeli v državnem zboru, pa kako so se obnašali? Rusini so čez rov in kol šli za Šmerlingom, — Čehi in Poljaci so sperva lepo složno delali, poznej so jo Čehi pobrali in zapustili Šmerlingovo „gledališče“, Poljaci pa so jo potegnili za Šmerlingom, — Slovenci pa so se vagutali in niso vedeli prav, kaj in kam. Nesloga je rodila žalosten sad. —

Tretjič se ponuja nam Slavjanom lepa priložnost, da si pridobimo svojih pravic. Spet se jim je poderla komej pet let stara hiša, ktero so stavili brez Slavjanov, v kateri niso hotli Slavjanov spoznati in imeti za ravnopravne brate in sosede. Spet se je pokazalo, da pravični Bog nad zvezdami živi in čuje nad pravicami vseh narodov; spet se jasno vidi, da je vendar le pravičnost trdna in stanovitna podlaga vsaki državi; spet bje vsakemu v oči od slavjanskih časnikov in poslancev izrečena in dokazana resnica, da Avstrija na birokratično-centralističnem potu ne pride k miru in pokoju, še manj pa k sreči, moči in slavi, in da Avstrija le po federalistični vladni napravi postane pokojna, srečna, mogočna in slavna. —

Sliši se in tudi radi verjamemo, da je novo ministerstvo dobre in modre volje, sklicati vso deželne zbore, naj oni izrečijo in kažejo, kako naj se Avstrija uravna in

Besednik.

Književne čertice.

(Konec.)

Če hoče „Glasnik“ pravo nalogo lepoznavsko-podučnega, periodičnega lista izvrševati, moral bi se celó prestrojiti. To bi se pa kakor menimo, dalo doseči takole: V prvo naj bi izhajal „Glasnik“ v mnogo krajših dobah (k večjemu vsakih štirinajst dni!) v došedanjih oblikah; v drugo pa naj bi donášal zraven dosedanjega gradiva še dosti družega raznoverstnejega, namreč kritičnega zapopadka, saj je ravno kritično delovanje tacega lista, kakor bi naš „Glasnik“ rad bil, med najglavnejšimi nalogami njegovimi. V prvej versti naj bi se pregledovalo domače slovstvo, naj bi se pretresovali domači pisatelji; potem naj bi se pa tudi na slovstveno delovanje ostalih sorodnih nam narodov marljivo gledalo ter seznanivali Slovenci z izvrstnejšimi plodovi vseh bratov naših Slovanov.

Toliko „Slov. Glasniku“, Bog varuj iz kakega družega namena, ko iz čiste domoljubnosti. Dolgo me je že tiščalo na srcu, torej sem se z velikim veseljem poslužil priložnosti, ktero nam ponujaš ti, ljubi „Slovenec“, razkrivaje raznoverstne potrebe našega naroda. Stavimo kaj, da bi se po tem načinu „Slov. Gl.“ dan na dan bolj priljubival vsem izobraženim Slovincem, ter da bi število njegovih brancev čedalje bolj narasčalo. Priljubljenost kakega časnika kaže se najbolj v tem, da se že komej dočaka dan, ko pride novi list, ne pa če je bravec vse jedno, če pride ali ne, in če se prišedši hladnokervno položi na stran.

Da je pa takov list, kakoršnega bi radi „Glasnika“ imeli, silna potreba za nas Slovence, ni dvombe; dobivali bi potem lahko doma, kar si moramo zdaj iskati deleč na Dunaju v „Slavische Blätter“ in pa v „Zukunft“. In vendar je več del naše vedoželjne mladine nezmožen naročevati si gori opomnjenih listov.

Pa bi mi hotel kdo oporeči: Da govoriti in nasvetovati ni težko, pa storiti je druga? — temu bi samo odgovoril: Poskusimo, pa bomo videli, kakšen bode vpeh.

S čitavnicami začela se nam je nova doba narodskega življenja sploh, in je za razvitek slovstva še posebno važna. Družbeni večeri razodevajo čedalje večjo potrebo pripravnih veseljc. Teja potrebi se bode moralo zadostovati in že smo dobili Bleiweisove in Vilharjeve gledališčne igre.

Začetek dramatičnega slovstva pa je brez dvombe važen, sila važen; če s prvimi stopinjami ne krenemo na pravo pot, lahko se zgodi, da daleč zajdemo, da zgrešimo pravi cilj narodske omike. Če v enacijah za celo slovstvo, za ves narod visoko važnih trenutkih skerbno ne pazimo, ukrivčili se bomo narodu.

In tukaj bi ti, dragi moj „Glasnik“, kojedini naš lepoznavskoslovstveni list imel zopet prvo besedo. Stako lahkomišelnostjo pa, kakor jo pokazujemo doslej, ne vem, če se pojde po pravi poti.

Vilharjeve igre dopadati morejo popačenim Francozom, nečimurnim Nemcem — pa priprostemu narodu slovenskemu se nikakor nočejo. To kaže jasno, da duh, ki veje v njih, Slovincem ni po všeči. To je pa za pravega domorodca sila važna reč. Vilhar je med prvaki naših pisateljev; njega

vlada, da bode k sreči in slavi celi deržavi, presvitli cesarski rodovini, vsem posameznim deželam in narodom. Da bi to imenitno in težavno delo srečno šlo izpod rok! In veste, kdo more k temu veliko pripomagati? Po naših mislih: Slavjanski poslanci. Ako slavjanski poslanci vseh deželnih zborov složno in vzajemno razložijo svoje misli, složno in vzajemno dokažejo, da so njih misli prave in koristne na vse strani: gotovo vlada ne bode mogla prezreti in preslišati glasu slavjanskih poslancev, — in to bode sreča za vlado, za nas Slavjane in za vse narode avstrijske.

Narodna prislovica pravi: „Bode mlačen veter potegnil, vsem ljudem eno misel dal.“ Zdaj je prišla spet srečna ura, da je spet neobhodno potrebno, da vsi Slavjani delajo složno in vzajemno. Bog daj, da bi potegnil tisti vetrič in vsem dal eno misel! Kako pa naj delajo vsi slavjanski poslanci složno in vzajemno, povemo prihodnjic.

Deržavni zbor.

Nimamo dosti o njem povedati, pa še to, kar je, povemo ob kratkem. Očitne seje so malo po malem še vedno, ali poslanci si ne belijo dosti svojih glav, bodisi ker jim je gotovo tudi zdaj zelo vroče, bodisi pa tudi zavolj tega, ker ne vedó, kaj jutranji dan prinese. Saj imajo pa tudi prav! Cesar niso v osmih mesecih mogli dognati in doveršiti, gotovo tudi ne bodo v teh dneh, ki so jim še odmenjeni. Pa tudi dela nimajo kaj pravega. Toda povejmo hitro, kar je. Obravnovavna komisija, ki smo jo že zadnjič omenili, se je že pogodila, svetovaje, naj vsaka zbornica nekaj od svojih tirjatevjenja, da bode prej ko mogoče dogotovljena finančna postava, in potem je tudi odobrila zbornica poslancev predloge za dve železnici na Češkem, in tistega za Sedmograško železnico, kakor ga je bila prenamerila gospodna zbornica. Tudi kar se davka zastran žganja tiče, odobrili so poslanci to, kar so „gospodje“ nasvetovali, t. j. da se davek za žganje zniža in pri izvažanju povračilo daje. — Toliko na kratko o tem, kar se je zadnje dni v derž. zboru godilo. Kaj prihodnost prinese, še nihče ne ve; zato se po stari navadi lahko še ugibljuje, ali bo derž. zbor zanaprej širji, oži ali prav ozek, ali pa da v tej podobi celó neha.

Avstrijsko cesarstvo. Dežele niže-avstrijske.

Na Dunaju. (Časništvo. — O novem ministerstvu kaj. — Senyey,

bodo posnemali mlaji Slovenci in — zabredli smo jo gotovo.

Le začnimo dajati Slovencem enake igre, kakor se vidijo po nemških mestih, na Dunaju in drugod in že tudi po naših slovensko-nemških mestih, kakor so n. p. Langerjeve šalivke, ki so pravi izvir one škodljive kulture, pa bomo videli, kam bomo spravili v kratkem nepokvarjeni narod svoj. Že sem slišal več pri čitavničnih igrah bivših popačenih mestjančikov praviti: „če ni nič za smejeti (prav po nemškutarsko!) to ni nič!“ Le tako naprej, pa glejte kam pridemo!

Toliko za zdaj. Močno me je vznemirvalo, dokler nisem povedal, kaj mislim. Zdaj mi je pa dosti lažje pri sercu.

Kakor sem gori v začetku rekel, hvalen ti bodem, ljubi „Slovenec“, če mi bodeš pokazal, da se motim, da imam krivo.

Bogoslav.

Kukuljevič in Mažuranič. — Kober.) Naši liberalno-centralistični časnikarji so pač čudni — vitezi. Smeha ali pa žalosti bi lahko počil, kdor le količjak njih politično klatovizovanje opazuje. Zraven tega pa so si še vedno v laséh, očitaje eden drugemu, da se ne derži stalne poti in terdi danes belo, jutri pa černo, da bi se mu ja kaj naročnikov ne izneverilo. To je politična značajnost dunajskih časnikov, ki so bahaje se popred vsemu svetu trobili, da imajo le oni za vse pravo zdravilo v žepu, — in da vse drugo ne velja nič. Ubogi revčiki! Slepili ste sebe in druge, ki so bili tako zaslepljeni, da so vam vse verjeli, — zdaj pa strahú skorej poginjate! Najbolj nesrečni, se ve, da pa so tisti izmed njih, ki so zlati oves v zlatih vladinih parnah zobali in vladine naredbe zagovarjali. Ker jim ni gospodarja več, ki bi jim kerme podajal, so revčiki lačni, proti jim najhujša, — smert gladú. Tako je že naznanil „Botschafter“, prvi Smerlingov list, da konec tega maseca neha izhajati. Kakšne misli ga neki morajo zdaj obhajati, ko gleda smert tako blizo pred seboj, on, ki si je gotovo od večje starosti sanjal in v svoji ošabnosti mislil, da bo vse nasprotnike pokopal! Nič bolje se ne godi „stari Avstrijanki“, vendar je pa pri njej ta razloček, da si vedno s tem pomaga, da zasukne hitro plajšč po vetru, in da se ponudi vsaki vladi v službo ter se tako, če je tudi že vsa oslabela, hripava in potrupljena, še vedno smerti odtegne. — Kuranda, Zang in „novi svobodni Presserji“ pa se togote, zakaj da se jim program novih ministrov že ne naznani; da z megleno oktobersko diplomu ne bo nič prida in da se jim je le deržati februar-skega patenta, ki je tako jasno (!) vse razložil in ustavnost določil. Poslancem pa se očita, da so zadnji čas Smerlingu preveč nasprotovali, med tem, ko bi bili vendar morali vedeti, da le z njim zmagajo, brez njega pa da čisto nič ne premorejo. Tako ni očitovanja ni konca ni kraja; kar spet jasno priča, da ne vedó, kaj, kam in kako.

Komur ni svetovati, ni pomagati! Dosti naj bo od njih. — Novo ministerstvo res še ni sestavljeno. Pravijo pa, da bo skorej, vendar prej ne, da se dogotovi finančna postava, ker novi ministri neki nočejo nič z njo opraviti imeti. Razun dunajskih politikarjev ne drega nikdo v prihodnje ministerstvo, marveč je iz mnogoversnih glasov zaznati, da so drugod bolj poterpežljivi in da z zaupanjem čakajo nove vlade. Od nikoder pa ni slišati le besedice ne, da bi komu po Smerlingu kaj žal bilo ali da bi si ga še nazaj želeli. On in sistema njegova je obsojena! Nekteri ga res spet za ministra pravosodja hočejo imeti; ali vsak pameten lahko spozna, da to ne gre. — Tudi ker se tiskarnih zadev tiče, pričakuje se, da bode nova vlada bolje in pravičnejše ravnala in celo amnestijo oklicala. Če tudi nista Majláth-Belcredi Angleža, vendar menimo, da jima je za občno mnenje in glasilo kaj več mar nego je bilo g. Smerlingu, ki je sicer tudi veliko upanje zbudil, pa žalibože nič v djanju spolnil. Tudi mislimo, da sta oba prepričana, da zanaprej ne ostaja veliko časa za kake eksperimente ali poskušnje in da je treba tedaj koj za delo prijeti. — Baron Senyey je izvoljen za tavernika ali namestnika na Ogerskem. — G. pl. Kukuljevič je te dni tukaj, da kot banov namesnik na deželnem zboru pri-seže cesarju. — Od kakega slavjanskega ministra pa je še vedno vse tiho; le to smo po „Agramerici“ zvedeli, da g. Mažuranič še ostane dvorski kancelar, dasitudi je Smerling še odšel. Bomo videli, kako dolgo!? — Mladi Karl Kober je bil te dni po 6 mesečnem zaporu izpuščen. —

Dežele notranje-avstrijske.

Iz Celovca. (Mašnikovo posvečevanje; — dek. konferencija; — šolske preskušnje; — živinozdravilska šola). Minuli četrtek, to je 20. julija,

so delili premilostjivi naš knezoškof sedmi sv. blagoslov; 10 bogoslovcev je bilo za mašnike posvečenih. — Ravno ta dan je imela celovška dekanija svojo letno konferencijo. Zbrali so se vsi duhovniki celovške dekanije, katerih niso opravila zadrževala. Obravnavali ste se dve prašanji; pri prvem: „Kako v okom priti občni razuzdanosti?“ sporočeval je gosp. mošburški fajmošter Šelander Jak., pri drugem: „Kako podpirati cerkveno petje?“ pa je bil sporočevavec vetrinjski fajmošter gosp. Holiber Mih. — Te dni so skušnje po tukajšnjih šolah. Na gimnazijalnih in realnih šolah so se preskušnje začele 17. in se bojo končale 28. t. m., 29. potem je šolskemu letu konec. — Zrelotne ali maturitetne preskušnje se začnejo 25. t. m. in se končajo v petek 28. jul.; slišimo, da jih bode 40 učencev narejalo te hude preskušnje; 27 izmed teh se poda v bogoslovsko semenišče, čemur se je čuditi, ker toliko bogoslovcev že ni bilo dolgo let. — Na normalki bojo preskušnje po tem le redu:

V učiteljskem pripravništvu 19. 20. 24. in 25. julija; — po normalnih šolah se začne preskušnje 26. in se končajo 29. julija; 30. jul. popoldne je preskušnja nedeljskih učencev, 31. potem se delijo darila, oklicuje napredek po pozameznih šolah in potem se začne šolske počitnice. Na dekliski šoli se bojo 21. in 22. julija preskušale pripravnice za dekliske šole, od 1. do 4. avg. pa druge dekliske šole in 7. avg. je konec. — Tukajšnji izverstvo vredovani časnik „Alpenblätter“ se poteguje za to, da bi se v Celovcu napravila taka šola, kakor jo imajo v Ljubljani že dolgo, namreč šola, v kateri bi se učenci učili živino ozdravljati in konje podkovati. To bi bilo res kaj koristno in potrebno. Veliko ljudi se po Koroškem živinorejo peča, pa moreš dolge in lepe doline prehoditi, kjer najdeš veliko živine, zdravnika za njo pa nobenega. Deželni zbor naj to reč v roko vzeme; — tudi okrajne občine, — ako bi jih imeli, — bi si lahko tu in tam tako šolo napravili.

Od krajske meje 5. julija 1865. Že dolgo časa sem molčal in „Slovenec“ iz naših gor ni nič več slišal, pa se ni tudi nič posebnega tukaj zgodilo. Redko kdo med naše hribe in gore zaide razun beračev, ki iz vseh krajev koroške dežele, posebno pa iz Krajskega in Tominskega le prepogostoma k nam dohajajo, tako da že eden drugemu vrata podajajo. Siromaki potrebujejo miloščine — ali močni in čvrsti potepuhi, ki se dela boje in rajši beračijo, zraven pa tudi radi zmikajo, ti so v resnici šiba tukajšnjega samotnega kraja. Hiše na samem po hribih stoje, pogosto je le sama gospodinja ali kaka stara babica ali majhino dekle doma — bradát potepuh prikorači, prestrašena reva dá in deli, kar on prosi ali pa naravnost tirja, in mu še odreči ne upa, če ravno je doma stiska in revščina in dostibrat živeža pomajnuke; včasih se pa cel trop takih ljudi privleče. Okrajna oblastnija v Borovljah je srenjam zastran takih beračev prav dober in oster ukaz razposlala, ali ta počiva med pismi v omari in srenje spijo in ga po navadi — ne spolnujejo. Njih samostalnost v tem obstoji, da samostalno pustijo, da po stari šegi v lastno škodo občinski voz po navadni poti teče, kakor ravno teče in teči more. Lastne siromake, ki tukaj delajo, dokler le migati morejo in si radi svoj kruhek služijo, prositi pa se sramujejo, dokler jih starost in sila ne prižene, take bi prav lahko redili. V tej zadevi naše občine ali srenje niso prevelike hvale vredne in dosti je še drugih napak, ktere bi se lahko odpravile; — občine vidijo, kje tern tiči, pa si vendar ne pomagajo; občinski predstojniki ali župani se svojim sosedom zameriti bojé, oči zatisnejo in vse po starem kopitu puste. Naj bo in je — kakor je, saj tudi drugod ni drugači! Take izgovore bodeš slišal, in če se občine vedno spodbujale in k samostalnemu gibanju in ravnanju silile

ne bojo, zaspale celo bojo; nekatere se še pa iz spanja zbudile niso. — Tudi od potov in mostov bi bilo dosti povedati, pa v tej zadevi je „Slovenec“ že tudi govoril. Od samostalnega občinskega življenja in gibanja smo zares več pričakovali, pa dozdej v naši okolici močno se goljufali. Kdor veliko pričakuje in obeta, dostikrat — neslano je. Za kupico (glazkom) občinski očaki veliko govorijo, — pa le v kerčmi so presneto modri, drugod od njihove modrosti pa ni duha ne sluha! — Pred nekaterimi dnevi sem bil slišal, da je v spodnji rožni dolini nek župan svoje svetovavce in odbornike v neki kerčmi zbral in da so se tam prav — prav modro za kupico posvetovali! — Prav je sicer, da se koristno h kratkočasnemu pridruži, pa vendar mislimo, da bi boljši bilo, da bi bil župan sejo v lastni in sicer bližnji hiši napovedati dal, kerčma ostane kerčma in za občinsko sejo v kerčmi in pri kupici ni pripraven kraj.

Pustimo pa hiše in stopimo rajši v veliko hišo božjo — v krasno naravo. Prav lepo in gorko vreme nam je Bog dal. Naše gorske doline so se oblekle v najlepšo svojo obleko. Čeravno je pretečni mesec precej moker in nenavadno merzel bil, vendar setvam in senoženim hladno vreme ni čisto nič škodovalo. Že so tukaj kositi jeli; reš je že odcvetela, prav lepo stoji in kmetu dober priložek obeta, na slami je visoka in močna, klasje prav lepo — spomladnje setve: pšenica, ječmen in oves prav lepo rastejo in obetajo dobro in bogato žetev, čeravno nimamo veliko žitorodivne zemlje. Bog nam daj stanovitno in toplo vreme in rovní naši kmetje si bojo po lanskem prav nesrečnem vremenu in letu zopet enmalo opomogli.

Na južni strani Žingarce (Singerberg) medved pravo gostijo obhaja. Pred nekaterimi dnevi je okoli 2 centa težko junico mojega soseda raztergal in pojedal, pa ne v enem kosilu, s tem bi si bil želodec prebasal, ampak počasu jo je zbrisal; meso je zaporedoma v treh krajih zakopano in shranjeno imel, kar sem potem sam in še nekaj koncev kože, nog in nekaj od glave videl. Pretečeni pondejek pa je blizo poprejšnjega kraja zopet mastno ovco razmesaril; — ni bedak, ampak prav zvita če ravno kosmata glava; že blizo 2 leti se tukaj okoli klati, pa vendar je še ni naletel. Kedar ga zašacijo, pišem hitro „Slovenec“, kako pri nas dolgo — dolgo po škodi kosmatoglavne mermrače lovijo.

V Mariboru. 17. julija. — r — Kako se Slovincem v Mariboru godi? Tako, da imajo včasih nekaj veselega, nekaj pa žalostnega, kakor pač življenje povsod in vsakemu prinaša.

Naj Vam prvič nekaj omenim iz našega zbirališča iz čitavnice. Tu še zmirej vlada dobra sloga, nekaj se tudi dela in pripravljaja za občne namene. Za besedo, ki jo menimo napraviti v čast našemu nepozabljivemu Slomščeku dne 24. junovca (ravno tri leta po njegovi smrti), se pridno učimo novih pesmi večidel z njegovimi besedami a z novimi napevi. Res smo pričakovali nekaj več tvarine; dosihmal smo le dobili od gg. Dr. G. Ipavca, J. Miklošiča, in T. Manela nove napeve. Neki tukajšnji podobar G. Helcl, rodú Čeh, izdelal je Slomščekovo doposledno podobo samo po njegovi fotografiji, in delo se smé ne samo gledé tega slabega izvira (Helcl ni poznal Slomškega, še ni dolgo tu) prav dobro imenovati. Da je Helcl pravi umetnik, sodi se lahko po tem, da je dobila njegova osnova za Netzerjev spominek, ki ga mislijo v Gradcu postaviti, prvi dar; zdaj bo izdelal spominek iz kararskega marmorja. Tedaj boljše podobe nimamo pričakovati in vredno bo naročiti izlitke, ktere misli iz gipsa napraviti.

Žalostno pa je, da Slomškega tako pozabljajo njegovi nekdanji pomočniki v gospodovem vinogradu. Le malo kedaj še vidimo v čitavnici ktereга duhovnika, in tiste, ki še prihajajo, lahko šteješ na perste ene

roke. Sicer pa drugi člani pristopajo, tako da se ne manjša dosti število članov; posebno Čelov je dosti, ki so povsod verli in značajni domorodci.

Včeraj se je dalo celo društvo fotografovati, in morebiti bomo poslali podobo vsem čitavnicam, čakaje, da od vseh tudi dobimo tak dar. Nas Slovencev je tako malo, da moramo med seboj vsi biti v ozki zvezi, kakor rodovina. Sinoč bi bila biti volitev novega odbora, ker je preteklo četrto društveno leto. Zbralo se je malo članov, in sklenilo se je, da se daje sedanjemu odboru še oblast do konca 1865ga leta; tako bodo prihodnje volitve po zumi in bolj obiskane. Nada je se je sklenilo, da se pismeno lepo zahvaljujemo Fraheimčanom, ki so društvo tako lepo sprejeli, ko jih je obiskalo dne 2. t. m. Res že dolgo nismo doživeli tako veselega dneva, ko med temi našimi najbolj domorodnimi prijatelji na kmetih. Posebno pri „zlatem studencu“, vsred krepkega bukovja, smo se radovali, poslušali izurjene domače pevce in godece, in si napivali. Gospod župnik so si dali napolniti kupico iz zlatega studenca z vodo, pa pri napitnici jim pride na misel, da voda ni dosti vredna stvar, ž njo napivati; dajo kupico nazaj, in glej — napolni se z vinom iz res zlatega studenca; naši prijatelji namreč so bili skrili sodec vina v mahovju nad vrelcem; Bog jih živi!

Iz Celja. B. (Slov. gimnazije na Štaj.) Po sreči mi je nemški časnik „Unterrichtszeitung für Oesterreich“, ki na Dunaju izhaja, v roke prišel. Zvezek, ki je 20. junija t. l. bel dan zagledal, donša statistiko štajerskih gimnazij. Mariborska gimnazija je štela na koncu 1864. leta 364 učencev. Med njimi jih je bilo 238 Slovincov, in vsem tem visoko ministerstvo ni dovolilo, da bi se vsaj kerščanski nauk po slovenski prednašal. Zastonj je bila prošnja g. kateheta imenovane gimnazije. Mi prashamo, ali se uči kerščanski nauk zavoljo tega, da si slovenska mladina malo poprej nemškega jezika privadi ali zavoljo tega, da si mu razbistri um in serce požlahtni? Pričakovati bi bilo, da bi se duhovne oblasti, kamor vzlasti kerščanski nauk spada, oglasile in krepko potegnile, naj se ta škodljiva napaka odpravi. Pričakovali smo, pa nismo nič pričakali in bomo tudi javeljno kaj pričakali, če je to resnica, kar sem une dni slišal za gotovo pripovedovati. Znano je vsemu svetu, zakaj da se je naš slavni in po celi škofiji ljubljani in spoštovani gospod Franc Kosar iz bogoslovskega semenišča odpravil in povišal za dekana v Kozjem. „Da se dobi v semenišče nov in drug špiritual, kteri bode imel volje in vseja, braniti in razširjati nemško kulturo.“ Tako sem slišal pripovedovati; zdaj pridejo bogoslovci na dom, bomo že zvedeli, kaj in kako se uči v mariborskem semenišču, v katerem se odreja duhovni pastirji za skoz in skoz slovensko škofijo. Ne bomo zamudili, naznaniti Vam, kar zvemo in serčno nas bode veselilo, ako se ne poterdi, kar se med ljudmi govori: da je naše semenišče „propaganda nemške kulture.“ Mi tega zdaj še ne verjamemo —

Celjska gimnazija je štela 270 učencev veči del, kakor „Unterrichtszeitung“ pravi, „slovenske kervi.“ Ni se čuditi, da je tukajšnje vodstvo na vis ministerstvo prošujo vložilo, naj bi se za slovensčino poseben učenik postavil, in sicer „extra statum“, ker je število rednih učenikov tako že dopolnjeno. Vis. ministerstvo je to prošujo odbilo! Vzemite državni šematizem v roke in bote našli veliko uradnikov extra statum in Bog ve, ali so tako potrebni kakor za slovenski jezik in za 270 slovenskih učencev poseben učenik v Celju. — Slovinci pač nimamo sreče! —

Dežele trojedine kraljevine.

Iz Zagreba. (Zbor se spet odla-ga. — Mažuranič, — konkordat v vojaški krajini). Danes vam nimam

nič kaj posebnega pisati, le to vam naznam, kar se govori in tudi po časnikih bere, da se bode deželni naš zbor še dalje, neki celó do oktobra, odložil. Nova vlada menda je volje vse deželne zборе ob enem času sklicati, naj vsi ob enem svoje misli zastran deržavnopravnih razmer svoje mnenje izrečejo in sklepe delajo. To se nam kaj pametno dozdeva. — Na našega dvornega kancelarja letijo zdaj ostre pšice od vseh strani. Za besede, s kterimi ga „Agrame-rica“ brani in zagovarja, ne da nihče piškavega oreha. Zavoljo tega se neki noče premakniti s svojega dvorskega prestola, ker je skoz in skoz ustavnih misel in se vselaj ustavno obnaša (?). Da se bode z naprej naša Avstrija ustavno vladala, tega pričakujemo in upamo vsi, — kako pa je Šmerling ustavno vladal, tudi dobro vemo in smo čutili vsi. Pravijo od našega Mažuraniča, da je za časov Šmerlinga nosil rad nemški frak, — morebiti smukne zdaj za časov Majlatha v madjarsko atilo. Program, ki ga je nekda „Politika“ razglasila, nam je priča, da Mažuranič pri Madjarih ni tako ptujec v Izraelu. Kdor je plajšč enkrat po vetra zasukal, od njega se po pravici bojimo, da ga bode drugikrat tudi. Zatorej je nad vse — političen značaj! — Cerkveno premoženje po vojniški krajini je še z'aj v roci dotičnih vojniških administratičnih organov. Škofje: Havlik, Strossmayer, Ožegović in Sničičlas so pri vladi vložili prošnjo, naj konkordat tudi po vojaški meji svojo veljavnost dobi in v življenje stopi in naj cerkveno premoženje pride cerkvenim oblastnijam v oblast in v upravljanje. Sliši se, da je vojniška oblastnija to prčšnjo odbila, rekoč, da se brez vojaškega ministerstva v tej reči ne sme ničesar prenarediti.

Ptuje dežele.

Turška.

Turška vlada zdaj na vso moč poskuša, kako bi ji vsaj še nekaj časa mogoče bilo „hirati“ pa ni nič upati zdravja. Na vrat na nos vpeljuje nove naredbe po zapadno — evropskem kopitu, ali ne prilega se ji nobena prav, marveč zadrege postajajo zanjo še hujše: Koran ne terpi nobene spremembe; zatorej se na njegovi podlagi nič stalnega sezidati ne da. Oni dan smo omenili, kako je Bulgarsko politično razdelila in jo osrečiti skuša, zdaj naj pa omenimo tiskarne postave, ki jo je o novem letu turška vlada oklicala. Kaj tiskarno postavo? vprašal bode marsikteri z začudenjem. Dá, tiskarno postavo, in sicer nekako po kopitu zapadnih deržav, vendar pa tudi ta ne bode in tudi ne more biti Turčiji k sreči in blagostanju, ker vse, kar se zunej korana stori, Turčiji je nova in vedno hujša rana, — in bo naj še nekaj tacih, kmalo mora se v čerhi grob pogrezniti. Če pa pravimo to, ne pravimo zavolj tega, da bo nova tiskarna postava tudi kristjanom po Turškem k sreči in narodnemu napredku — nič menj ko to! Nova zanjka je, v ktero jih hočejo loviti in vsako gibanje na narodnem polju zatreti, dá, koj v začetku zadušiti!

Dosihdob ni bilo nobene tiskarne postave. Pisavci, časniki so tedaj malikrat s turško gosposko opraviti imeli, razun če je bil kdo osebn o razvaljen, poklican je bil razžalnik pred sodbo. To se je zlasti na Bulgarskem malokterikrat zgodilo, ker ondi niso toliko z vladinimi zadevami opraviti imeli, kolikor z domačimi cerkvenimi, da bi se rešili gerških duhovcov. Saj je pa tudi notranja in vnanja turška politika tako žalostna, da je zasoj o njej kaj besedovati. Bi jej tudi nič ne pomagalo! V cerkvenih preprih je včasih vlekla tudi s gerškim patrijarhom, dokler ji je še on kaj denarja dati mogel; včasih ji pa tudi za nič mar ni bilo. Zdaj pa je drugačna.

(Konec pride).

Italija.

Pogajanje italijanske s papeževo vlado so je bilo pred nekaj časom razderlo. Obdol-

žuje pa zdaj ena drugo, da je to pogajanje razderla. Da pa naši bravci sami presodijo, ktera med njima je prav za prav kriva, da se ni pogajanje srečno doveršilo, postavimo tukaj predloge in zahtevanja obeh vlad.

1. Rimska vlada je zahtevala, naj se vsi pregnani škofje v svoje škofije nazaj vernejo, italijanska (vlada) pa je hotla razloček delati med tistimi škofi, ki naj se koj vernejo, ki se še le pozneje verniti smejo in pri katerih se je, ako se vernejo, kakih homatij bati. Vendar pa je tudi izrekla, da ne bo nobenemu poti v škofije zabranila.

2. Rimska vlada je zahtevala, naj se za vse prazne škofije poskerbi; italijanska pa je terdila, naj se imenujejo škofje le za tiste škofije, ki jih je Vegezzi pervikrat v Rimu predložil, katerim naj se pristavite še škofiji Sinigalska in Modilijanska.

3. Rimska vlada je predložila, naj škofje ne prisegajo na nič drugega, razun kar jim cerkvene postavne velevalo, izjema se le dopusti pri tistih, ki so v sardinskih pokrajinah; italijanska pa je tirjala, naj vsi škofje brez razločka kralju prisežejo.

4. Rimska vlada je zahtevala, naj se odpravi „exequatur“ za „bule“ ali papeževa pisma na imenovane škofje, italijanska pa je izrekla, da morajo čelo „bule“ sv. Očeta na tiste škofje, ki so za škofje v lastni njegovi državi imenovani, „exequatur“ ali vladinemu pregledu in poterjenju podvržena biti razun tistih za škofje, ki bodo pozneje po posebnih dogovorih od sv. Očeta imenovani.

5. In slednjič ni hotla italijanska vlada škofa, ki je bil za Orvijetsko škofijo imenovan, priznati, dasiravno en del škofije še vedno papeževi državi pripada, in to za to ne, ker je bil po tem še le imenovan, ko je papež pismo na kralja poslal. Vendar pa je italijanska vlada tudi izrekla, da ga hoče priznati, če se bo dokazalo, da so njegove osebnosti lastnosti dobre.

Iz tega tedaj, kar je tirjala italijanska vlada, se vidi, da je le ona kriva, ne pa vlada papeževa, da se je pogajanje razderlo; kajti tirjatve njene so bile prenapete in take, da jih ni mogla papeževa vlada ne po eni ne po drugi poti sprejeti. Govori se pa vendar spet, da se pogajanje z nova prične.

Francoska.

Pri Napoleonu je zdaj znani Abdel-Kader v gostjah. Kaj dobro se mu neki godi. Ker je tudi Alžirski namestnik, maršal Mac-Mahon, v Parizu, pričakuje se nekaj novega zastran Afrikanskega posestva. — Meseca avgusta se zbere francosko in angleško vojno brodovje v Brestu in Plymouthu, kjer bodo na morju velike vadbe vpricho francoskega cesarja in angleške kraljice ali vsaj kraljeviča — naslednika. S tem neki mislita amerikansko vlado enmalo ostrašiti, češ, da še vedno kaj veljata. — V drugi polovici m. avgusta pa gre Napoleon na Špansko v mesto Zarrautz, kamor pride tudi španska kraljica, najberže zato, da se ž njim o tamošnjih zadevah kaj pogovori. Čudno pa je to, ker Napoleon nikoli ni maral za Bourbonce.

Španska.

Sedanje ministerstvo, od katerega pravijo, da je liberalno, je italijansko kraljestvo spoznalo. S tem se misli utrditi, pa bo težko kaj, ker spet govore, da je ljudstvo nezadovoljno in da bode v kratkem spet punt vstal. Tudi neki zelo v kraljico silijo, naj stopi s prestola — na korist princa Asturijskega, njenega pervorojenega sina. Kako pa še bode, se ne ve, zlasti ker naprednjaci zelo rogovolijo in lahko vse namere namah poderejo.

Angleška.

Omenili smo že, da so zdaj na Angleškem nove volitve za prihodnji derž. zbor, in kako zelo da vse od kraja zanima. An-

gleška voli 600 poslancev, tedaj skorej polovico več, kakor pa Avstrijska, desiravno šteje za 5 milijonov več prebivavcev. Kakor se piše, so volitve tudi že večidel dokončane. Liberalna stranka (Whiggs) je zmaga in bode se tedaj gotovo spet v tem duhu vladalo, kakor do zdaj. Upamo pa, da bode, ker je silno časa kolo, vendar kaka sprememba zastran Turčije nastopila. —

Amerika.

Pervosednik Johnson je zbolel, vendar ne nevarno, kakor se zdaj piše. — Štirje hudodelniki, katerim je bilo dokazano, da so Linkolnovega umora krivi, obsojeni so bili v smert in 8. t. m. obešeni; trije so obsojeni za celo življenje v ječo, eden pa na 6 let. — Tudi tam je v veliko deželah huda vročina; piše se pa tudi, da bo letina sploh dobra.

Razne novice.

* Koliko obrača denarjev vsaka država v Evropi za vojaške in koliko za podučne zadeve? Svajca daje 1 fr. za nauk in le 95 cent. za vojsko.

Brema . . .	1 fr. za nauk in že 2 fr. 8 cent.
Saksen-Vajmar . . .	1 " — — 2 " 39 "
Frankobrod . . .	1 " — — 3 " 69 "
Virtenberg . . .	1 " — — 4 " 80 "
Baden . . .	1 " — — 5 " 79 "
Belgija . . .	1 " — — 6 " 10 "
Hamburg . . .	1 " — — 6 " 37 "
Hesen-Darmst. . .	1 " — — 6 " 57 "
Švedska . . .	1 " — — 6 " 68 "
Saksonska . . .	1 " — — 6 " 82 "
Nasavska . . .	1 " — — 7 " 54 "
Bravnsvajg . . .	1 " — — 7 " 54 "
Serbska . . .	1 " — — 8 " — "
Nizkozemlje . . .	1 " — — 9 " — "
Hesen-Kasel . . .	1 " — — 9 " 12 "
Danska . . .	1 " — — 9 " 16 "
Norveška . . .	1 " — — 9 " 38 "
Oldenburška . . .	1 " — — 9 " 50 "
Bavarska . . .	1 " — — 10 " 16 "
Španska . . .	1 " — — 10 " 70 "
Gerška . . .	1 " — — 12 " — "
Romanija . . .	1 " — — 12 " 40 "
Anglija . . .	1 " — — 13 " 75 "
Pruska . . .	1 " — — 14 " — "
Francoska . . .	1 " — — 15 " 80 "
Italija . . .	1 " — — 16 " 55 "
Hanoveranska . . .	1 " — — 18 " 10 "
Portugalska . . .	1 " — — 20 " 30 "
Ruska . . .	1 " — — 24 " 60 "
Papeževa . . .	1 " — — 46 " 10 "
Avstrija . . .	1 " — — 59 " 50 "
Turčija . . .	1 " — — 155 " — "

Te številke so pač žalostne priče! Po celi Evropi je le ena sama država — in ta je spet Svajca — ki ne derži stalne vojske na nogah in ki za podučne potrebe nekaj več izdaja kakor za vojsko; — le dve državi nemške zveze potrosite za nauk polovico tega, kar gre za vojsko. Imenitno in res čudno je, da se Španska med vsemi velikimi državami najbolj hvale vredno obnaša, ker vsaj deseti del denarja, ki ga izdaja za vojsko, obrača za podučne potrebe. Angleška, ki slovi za tako miroljubno, in Pruška, ki se s svojo učenostjo toliko ponaša, že kaže bolj žalostne razmere. Kaj pa še le porečemo od naše Avstrije, kjer gre 60 krat več denarja na vojsko, kakor pa za naučne potrebe? — tu le samo Turško stoji še za ujo! —

* „Novice“ pišejo: „Veliko senzacijo je naredilo nenadno imenovanje gosp. dr. Muysa na mesto bibliotekarja gosp. Mih. Kastelica, ki gre v penzijo. Dr. Muys je neki bil docent v. Levovu. Zavzel se je vsak toliko bolj nad tem imenovanjem — ali stalnem ali le začasnem, tega ne vemo — ker na eno stran taka za deželo našo važna služba še celó izpisana ni bila, da bi se bila odala po konkursu, in na drugo stran, ker dr. Muys še celó ni Avstrijan, ampak je Prus. Sliši se sicer, in mi to tudi verjamejo, da je mož učen, da neki veliko je-

zikov zná in na mnogih diuzih mestih utegne dobro sposoben biti, al jezika slovanskega ne zna nobenega; ravno to znanje je pa neobhodno potrebno za bibliotekarja v knjižnici naši, kateri je celó Cesarjeva sprednost že pred več leti to prednost dala, da ji je izročila vso zapuščino Kopitarjevo slovansko in s tem prav očino s prstom pokazala značaj knjižnice ljubljanske. Ako že unterrichtsrath ptujce kliče v Avstrijo, naj drage volje to stori za veliko dunajsko učilišče; na taka mesta na slovenski zemlji pa, ako se ne pomikajo naprej knjigarničini uradniki, naj bi se volili možje kakor so Hieinger, Trstenjak in drugi domači učenjaki, kateri bi v taki službi mogli koristiti svoji deželi po učenosti in marljivosti svoji. Naj bi visoka vlada ne prezirala tacihi domorodnih glasov, kateri se ne tičejo nikakoršne osebnosti, temuč zadevajo le stvar in v tacihi zadevah upravičeno deželno autonomijo!“

Res je to pravična pritožba, da ne more pravičniša biti. Ta dogodek nam spet priča, da naučno svetovavstvo ni za nas in da si vlada nikdar ne bo zaupanja pridobila, če tako — čisto tujim in neznanim učenjakom pri nas službe deli, domačine pa prezira, naj si bo tudi začasno. Da bi skorej bolje bilo! —

Duhovske zadeve.

Goriška nadškofija: G. Peter Cetul gre za vikarja v št. Martin pri Tercu, g. Janez Kravanja pa v začasni pokoj.

Ljubljanska škofija: Umerl je g. Prinaž Kosec, župnik v Lescah. R. I. P.!

Kerška škofija: G. Lobe Filip pride za kaplana v Šent-Mihel pri Wolfšbergu. Far o Šent-Martin na Krapfeldu oskerbljuje duhovniki kaplovski.

Umerl je g. Mesner Jož, župnik pri sv. Petru blizo Grabštajna. R. I. P.!

Loterija.

Terst.: 30 ss 1 50 49.

Žitna cena.

v	pšenice		reži		ječmena		ovsa		turšice	
	gld	k	gld	k	gld	k	gld	k	gld	k
Mariboru	3	45	2	80	3	—	1	80	2	80
Celju	4	—	3	—	2	60	2	—	2	95
Ptujem	3	3	2	70	2	2	—	—	2	70
Ljubljani	4	—	2	65	2	34	1	95	2	80
Kraju	4	5	2	9	—	—	1	80	2	80
Novemestu	4	80	2	90	2	40	1	60	2	10
Gorici	4	5	—	—	—	—	—	—	3	30
Celovcu	4	6	3	0	3	—	1	80	3	44
Terbižu	5	50	4	30	4	—	2	80	4	10

Dunajska borsa 21. julija 1865.

5% metalike . . .	70.05
5% nacional . . .	74.90
1860 derž. posoj . . .	91.67
Bankine akcije . . .	79.5
Kreditne . . .	177.60
London . . .	109.40
Novi zlati . . .	5.25
Srebro . . .	107

Bukve za darila.

Bliza se spet konec šolskega leta. Navada je, pridne šolarje in šolarce obdarovati. Ni jim pa primernejšega in ljubšega darila, kakor so lepe bukve. Leonova prodajavnica se torej priporoča in naznanja vsem č. šolskim predpostavljanim in prijatim šolske mladine svojo knjižno zalogo, v kateri se nahajajo vsake baže bukve v slovenskem in nemškem jeziku. —

Tudi naznanja, da se pri njej dobé vse šolske knjige in tudi vse druge reči, ki jih je v šoli potreba. Slednjič je podpisana knjigarnica pripravljena, vsake bukve tudi iz ptujih krajev naj hitrej ko je mogoče, poskerbovati. Čč gg. duhovnikom in občinskim županom pa še posebej daje na znanje, da se pri njej dobijo vsi formularji, katerih pri svojem uradovanju potrebujejo.

Leonova knjigarnica.